

## Vragen naar aanleiding van overleg Charles la Haye van Stichting Sterk & Positief

### **1. Zou de verplichting tot het betalen van kosten voor herkeuring rijbewijs bij een meldplicht van verandering in de gezondheid kunnen worden vergoed op basis van de Wmo?**

Artikel 1.1.1 lid 1 Wmo:

- Maatschappelijke ondersteuning: ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving;
- Participatie: deelnemen aan het maatschappelijke verkeer;
- Zelfredzaamheid: in staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden.

De wet geeft algemene regels en per gemeente wordt een nadere invulling gegeven. Het Wmo-beleid verschilt daarom per gemeente. Het antwoord op de vraag in een concreet geval, hangt af van de gemeente waarin betrokkene woont. Een voorbeeld uit de Wmo-regeling Amsterdam:

Gemeentebld van Amsterdam 2023, 29148

Artikel 1.4 – Wijze van verstrekking van voorzieningen

*“De Wmo geeft gemeenten tevens de bevoegdheid om burgers financieel tegemoet te komen als zij als gevolg van een chronische ziekte of een beperking aannemelijke meerkosten moeten maken. In (onderstaand) artikel 4.12 van de Wmo-verordening 2015 staat beschreven waarvoor een financiële tegemoetkoming in de meerkosten wordt verstrekt (zie paragraaf 4.8, 4.10 en hoofdstuk 4B).”*

Verordening maatschappelijke ondersteuning Amsterdam 2015

Artikel 4.12 - Financiële tegemoetkoming meerkosten

*“1. Het college kan ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en de participatie op aanvraag een financiële tegemoetkoming als bedoeld in artikel 2.1.7 van de wet verstrekken aan ingezetenen die als gevolg van een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen aannemelijke meerkosten hebben.*

*2. De financiële tegemoetkoming meerkosten kan in ieder geval worden verstrekt voor de meerkosten voor een voorziening, dan wel een aanpassing aan een voorziening, voor sportbeoefening.*

*3. Het college stelt nadere regels over de gevallen waarin een tegemoetkoming meerkosten kan worden verstrekt, de berekening van de hoogte en de wijze van verstrekking van de tegemoetkoming.*

*4. De tegemoetkoming meerkosten kan inkomensafhankelijk zijn.”*

Hoofdstuk 4B → zie bijlage.

*“Het college verstrekt aan Amsterdammers met een chronische ziekte of beperking met een laag inkomen en niet meer dan een bescheiden vermogen op aanvraag een vergoeding ter bestrijding van aannemelijke meerkosten. Het betreft hier de tegemoetkoming voor Amsterdammers die ten gevolge van een chronische ziekte of beperking extra kosten maken, bijvoorbeeld kosten van maaltijden of van gas of elektriciteit.”*

Wmo-hulp kan worden ingekocht met een persoonsgebonden budget (pgb). Voorwaarde hiervoor is onder ander dat de persoon 'doeltreffende' ondersteuning in koopt. Ondersteuning is doeltreffend als de persoon er zelfstandiger door kan leven. Door een rijbewijs kan iemand feitelijk zelfstandiger door het leven.

Op grond van Wmo is Aanvullend Openbaar Vervoer (AOV) mogelijk. Dit is vervoer met een busje of taxi. De ritprijs is gelijk aan de prijs voor het openbaar vervoer. Hiervoor dient wel een eigen bijdrage betaald te worden. Dit is 14,10 per maand.

In de wetsgeschiedenis van de Wmo wordt niet gesproken over verplichte kosten waar chronisch zieken/beperkten mee te maken krijgen, maar mijns inziens zou zeker kunnen worden betoogd dat het financieel tegemoetkomen in de kosten van het CBR bijdragen aan de participatie en zelfredzaamheid van de aanvrager. Daarnaast kunnen zij door de bijdrage beter meedoen in de maatschappij. Immers is het doel van de Wmo: 'mensen met een ziekte of beperking en ouderen die thuis wonen te ondersteunen. Het doel is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en goed kunnen meedoen in de maatschappij'. Bovendien zou het incoherent zijn om kosten voor een taxi wel op grond van de Wmo te vergoeden, maar kosten voor het eigen rijbewijs niet.

Ten slotte heeft Rechtbank Noord Nederland onlangs bepaald dat kosten voor herkeuring door het CBR kwalificeren als uitgaven voor specifieke zorgkosten die afgetrokken kunnen worden bij de belasting (ECLI:NL:RBNNE:2018:4400).

Een ander voorbeeld van een grondslag voor financiële tegemoetkoming in het kader van het vinden of behouden van werk: op grond van de beleidsregels Participatiewet Emmen kan een vergoeding voor een rijbewijs worden verstrekt wanneer:

- Het rijbewijs is nodig in het kader van een re-integratietraject dat ten dienste van arbeidsinschakeling staat en er is sprake van een baangarantie;
- Er is sprake van een uitzonderingssituatie, waardoor de belanghebbende het rijbewijs niet zelf kan bekostigen of hiervoor heeft kunnen reserveren. De vergoeding voor de kosten van een rijbewijs wordt verstrekt op basis van de goedkoopst passende voorziening tot maximaal € 1.500,00.

Let wel: de Participatiewet is bedoeld voor mensen die willen en kunnen werken, maar dat niet redden zonder ondersteuning. Een regel als bovenstaande is dus alleen van toepassing als een rijbewijs nodig is om op het werk te komen en geldt alleen voor inwoners van de gemeente Emmen. Andere gemeenten met een dergelijke regel heb ik nog niet kunnen vinden.

**2. Is het naar voren schuiven van het MKIN door het CBR 'verplichte winkelnering' en is dit in strijd met de Mededingingswet (Mw) dan wel de Wet marktordening gezondheidszorg (Wmg)?**

Verwijzing CBR naar medisch specialist:

Bij bepaalde medische aandoeningen is een extra specialistische keuring vereist. Het CBR vraagt een onderzoek door een medisch specialist aan, bijv. een oogarts of neuroloog. Je ontvangt hiervoor een verwijsbrief. Het CBR kiest deze arts zelf, omdat het belangrijk is dat de keuring wordt gedaan door een onafhankelijk arts die de rijbewijzeisen goed kent. In de wet is daarom vastgelegd dat het CBR de keurend arts aanwijst en dat deze arts direct aan het CBR rapporteert. Je kunt erop vertrouwen dat je te maken hebt met een specialist die deskundig is op het voor jouw vereiste vakgebied. Bijvoorbeeld: sommige neurologen zijn gespecialiseerd in keuringen op het gebied van dementie, terwijl andere neurologen juist zijn gespecialiseerd op het gebied van epilepsie.<sup>1</sup>

De wet waarnaar wordt verwezen, is artikel 101 lid 1 van Reglement rijbewijzen:

*“Het CBR is bevoegd te vorderen dat de aanvrager, in aanvulling op de vragenlijst of vragenlijsten, of het keuringsverslag, bedoeld in artikel 100, derde lid, zich op eigen kosten laat keuren door een of meer door het CBR aangewezen artsen of andere deskundigen dan wel dat de aanvrager, in aanvulling op de vragenlijst of vragenlijsten, of het keuringsverslag, bedoeld in artikel 100, derde lid, zich onderwerpt aan een technisch onderzoek, verricht door een door het CBR aangewezen deskundige, of aan een rijproef, afgenomen door een door het CBR aangewezen deskundige, indien: ...”*

De werkwijze van het CBR heeft dus een wettelijke grondslag en kan niet als onrechtmatig worden aangemerkt.

De publiekrechtelijke functie van het CBR valt onder de uitzonderingen van de Mw en Wmg en deze wetten blijven dus buiten toepassing.

De eis van een onafhankelijke medische verklaring sluit aan bij de voor artsen geldende normen die ook in het tuchtrecht worden aangehouden. De artsenfederatie KNMG heeft als hoofdregel dat de behandelend arts geen verklaring mag afgeven over eigen patiënten, dus ook geen oordeel mag geven over de rijgeschiktheid van een eigen patiënt. Dit moet overgelaten worden aan een onafhankelijke arts, die beschikt over de noodzakelijke deskundigheid om hierover te kunnen oordelen. Alleen keurend medisch specialisten die aan bepaalde gestelde eisen voldoen, mogen de rijgeschiktheid van iemand beoordelen. De eisen die aan deze medisch specialisten worden gesteld, staan in de Beleidsregel aanwijzing keurend medisch specialisten. Zo mag een keurend medisch specialist niet de behandelaar zijn van degene die gekeurd wordt. Ook mag hij geen arbeidsrelatie of persoonlijke relatie met die persoon hebben, anders dan voor de rijbewijskeuring.<sup>2</sup> Ook uit de KNMG-richtlijn Omgaan met medische gegevens volgt dat een medische beoordeling worden uitgevoerd door een onafhankelijk en deskundig arts.

---

<sup>1</sup> [https://kennisbank.patientenfederatie.nl/app/answers/detail/a\\_id/1381/~/keuze-arts-rijbewijskeuring](https://kennisbank.patientenfederatie.nl/app/answers/detail/a_id/1381/~/keuze-arts-rijbewijskeuring)

<sup>2</sup> <https://www.knmg.nl/advies-richtlijnen/praktijkdilemmas-1/praktijkdilemma/mag-ik-als-behandelend-arts-een-rijbewijskeuring-verrichten->

Daarmee wordt een scheiding tussen behandeling en controle en de totstandkoming van een onafhankelijke beoordeling gewaarborgd.<sup>3</sup>

**3. Is er een wettelijke grondslag voor het automatisch doorsturen van de medische gegevens van het CBR naar het MKIN?**

Bij de verwerking van (medische) gegevens is de AVG van toepassing.

Artikel 4 AVG – definities

“2) Verwerking: een bewerking of een geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens of een geheel van persoonsgegevens al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, aligneren of combineren, afschermen, wissen of vernietigen van de gegevens.

15) Gegevens over de gezondheid: persoonsgegevens die verband houden met de fysieke of mentale gezondheid van een natuurlijke persoon, waaronder gegevens over verleende gezondheidsdiensten waarmee informatie over zijn gezondheidstoestand wordt gegeven.”

Artikel 6 AVG – Rechtmatigheid van de verwerking

“d) De verwerking is noodzakelijk om de vitale belangen van de betrokkene of van een andere natuurlijke persoon te beschermen (vitale belangen).

e) De verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader. An de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen.”

Artikel 9 AVG – Verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens

“Lid 1. Verwerking van persoonsgegevens waaruit ... gegevens over de gezondheid ... zijn verboden.

Lid 2. Lid 1 is niet van toepassing wanneer aan een van onderstaande voorwaarden is voldaan:

a) de betrokkene heeft uitdrukkelijke toestemming gegeven voor de verwerking van die persoonsgegevens voor een of meer welbepaalde doeleinden (zie vervolgens artikel 7 AVG).

b) de verwerking is noodzakelijk met het oog op de uitvoering van verplichtingen en de uitoefening van specifieke rechten van de verwerkingsverantwoordelijke of de betrokkene op het gebied van het arbeidsrecht en het socialezekerheids- en socialebeschermingsrecht, voor zover zulks is toegestaan bij Unierecht of lidstatelijk recht of bij een collectieve overeenkomst op grond van lidstatelijk recht die passende waarborgen voor de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkene biedt.

g) De verwerking is noodzakelijk om redenen van zwaarwegend algemeen belang, op grond van Unierecht of lidstatelijk recht, waarbij de evenredigheid met het nagestreefde doel wordt gewaarborgd, de wezenlijke inhoud van het recht op bescherming van persoonsgegevens wordt geëerbiedigd en passende en specifieke maatregelen worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkene.

---

<sup>3</sup> Zie p. 109 van de richtlijn. Bijv. RTG Amsterdam 28 oktober 2022, ECLI:NL:TGZRAMS:2022:147 en recent: RTG Eindhoven 23 juni 2023, ECLI:NL:TGZREIN:2023:30.

*h) de verwerking is noodzakelijk voor doeleinden van preventie of arbeidsgeneeskunde, voor de beoordeling van de arbeidsgeschiktheid van de werknemer, medische diagnoses, het verstrekken van gezondheidszorg of sociale diensten of behandelingen dan wel het beheren van gezondheidszorgstelsels- en diensten of sociale stelsels en diensten ...”*

Op grond van artikel 6 lid 1 sub e mag het CBR persoonsgegevens verwerken, omdat het een publiekrechtelijke taak uitvoert. Voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens, zoals medische gegevens, moet worden voldaan aan artikel 9 AVG.

Artikel 30 lid 1 UAVG: *“Gelet op artikel 9, tweede lid, onderdeel b, van de verordening, is het verbod om gegevens over gezondheid te verwerken niet van toepassing, indien de verwerking geschiedt door bestuursorganen, pensioenfondsen, werkgevers of instellingen die te hunnen behoeve werkzaam zijn, en voor zover de verwerking noodzakelijk is voor:*

- a. een goede uitvoering van wettelijke voorschriften, pensioenregelingen of collectieve arbeidsovereenkomsten die voorzien in aanspraken die afhankelijk zijn van de gezondheidstoestand van de betrokkene; of*
- b. de re-integratie of begeleiding van werknemers of uitkeringsgerechtigden in verband met ziekte of arbeidsongeschiktheid.”*

Het CBR is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan en verwerking geschiedt voor een goede uitvoering van een wettelijk voorschrift, namelijk artikel 4aa Wegenverkeerswet:

*“1 Het CBR is belast met de volgende taken:*

- a. het beoordelen van de rijvaardigheid;*
- b. het beoordelen van de lichamelijke en geestelijke geschiktheid tot het besturen van motorrijtuigen;”*

De verwerking van de medische gegevens is dus niet in strijd met de AVG. Het CBR mag de medische gegevens doorsturen naar het MKIN, omdat het CBR anders zijn wettelijke taak niet kan uitvoeren.

Zie ook uitspraak van het Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Zwolle van 30 juni 2017 (ECLI:NL:TGZRZWO:2017:113):

*“Verweerder gebruikte de gegevens verder alleen voor het doel waarvoor klager ze had verstrekt, namelijk het beoordelen van de rijgeschiktheid. Hij mocht de relevante informatie, in dit geval bestaande uit klagers eigen aanvraag en de aantekening van de arbo-arts, op basis van de regeling ook zonder nadere toestemming aan de cardioloog sturen. Het is duidelijker dat het CBR in zijn informatie vermeldt dat met het ondertekenen van het formulier toestemming wordt gegeven voor het zo nodig doorsturen van het dossier naar een medisch specialist, maar verweerder mocht ook zonder deze vermelding aannemen dat met het indienen van de verklaring deze toestemming voor zover nodig werd gegeven. Van schending van de privacy van klager is verder niet gebleken.”*

## Relevante onderdelen privacyverklaring CBR

### Rechten van betrokkene verzoeken

**Betrokkene(n)**  
Verzoeker

#### Persoonsgegevens

BSN  
naam  
voornamen  
voorletters  
titulatuur  
geslacht  
geboortedatum  
adres  
postcode  
woonplaats  
telefoonnummer  
bankrekeningnummer  
e-mailadres  
kandidaatsnummer  
examengegevens  
gezondheidsgegevens  
strafrechtelijke gegevens  
examengegevens  
onderzoeksgegevens  
cursusgegevens  
geluidsopnamen  
gespreksgegevens  
opleidergegevens

#### Verzameldoel primair

Afhandelen van verzoeken op grond van de AVG

#### Verzameldoelen secundair

1. managementdoeleinden
2. statistiek
3. voorbereiden, uitvoeren en evalueren van beleid
4. verbeteren van de dienstverlening van het CBR onder meer door klanttevredenheidsonderzoek
5. behandelen van geschillen
6. (doen) uitvoeren van audits en andere controles
7. uitvoeren van wettelijke verplichtingen
8. berekenen, vastleggen en innen van gelden en het in handen stellen van derden van vorderingen
9. andere activiteiten van intern financieel beheer (debiteuren)

#### Bijzondere persoonsgegevens

gezondheidsgegevens  
strafrechtelijke gegevens

#### Ontvangers

personen onder leiding van het CBR belast met de uitvoering van de doelstellingen

#### Bewaartermijn

15 jaar

#### Doorgifte buiten EU

nee

#### Geautomatiseerde besluitvorming

nee

### Gezondheidsverklaring rijbewijs

**Betrokkene(n)**  
Aanvrager

#### Persoonsgegevens

BSN  
naam  
voornamen  
voorletters  
titulatuur  
geslacht  
geboortedatum  
adres  
postcode  
woonplaats  
telefoonnummer  
bankrekeningnummer  
e-mailadres  
kandidaatsnummer  
gezondheidsgegevens  
strafrechtelijke gegevens  
onderzoeksgegevens  
betalingsgegevens  
bezwaar en (hoger) beroepsstukken

#### Verzameldoel primair

Afhandelen van een aanvraag van een Verklaring van geschiktheid voor het rijbewijs

#### Verzameldoelen secundair

1. informeren van klanten
2. managementdoeleinden
3. statistiek
4. voorbereiden, uitvoeren en evalueren van beleid
5. verbeteren van de dienstverlening van het CBR onder meer door klanttevredenheidsonderzoek
6. behandelen van geschillen
7. (doen) uitvoeren van audits en andere controles
8. uitvoeren van wettelijke verplichtingen
9. berekenen, vastleggen en innen van gelden en het in handen stellen van derden van vorderingen
10. andere activiteiten van intern financieel beheer (debiteuren)

#### Bijzondere persoonsgegevens

strafrechtelijke gegevens  
gezondheidsgegevens

#### Ontvangers

1. personen onder leiding van het CBR belast met de uitvoering van de doelstellingen
2. gemeenten
3. medisch specialisten
4. RDW
5. (wetenschappelijk) onderzoeksbureaus
6. partijen die onder verantwoordelijkheid van het CBR persoonsgegevens verwerken

#### Bewaartermijn

15 jaar

#### Doorgifte buiten EU

nee

#### Geautomatiseerde besluitvorming

In deze verwerking wordt in sommige gevallen waarin de Verklaring van geschiktheid kan worden afgegeven gebruik gemaakt van geautomatiseerde besluitvorming.